

COLUMBUS HAJÓJÁN

Írta: VASVÁRY ÖDÖN

Vagy három blocknyira tőlünk, ahol lakunk, a Potomac folyó mellékágának vizén áll egy szokatlan formájú kis hajó. Magas árbócrudján idegen, ismeretlen zászlók lengenek, az egész azt a benyomást teszi, mintha a furcsa hajó valahonnan a messzi múltból csöppent volna ide a modern nagyváros mellé. De a valóságban úgy is van: a hajó idegen és nagyon régi. Illetve: ő maga nem régen készült, de nagyon régi mintára. Pontos mása, minden legkisebb részletében annak a kis hajónak, a Santa Maria-nak, amelyen kerek 474 esztendővel ezelőtt Columbus Kristóf átjött a spanyolországi Barcelonából, 1492. október 12-

Vasváry Ödön

én. A kis hajó a newyorki világkiállításra készült, abban a városban, amelyből az eredetije majdnem ötszáz esztendővel ezelőtt elindult, Barcelonában. Az eredeti hajó nincsen meg, mert még a kontinens felfedezése idején, 1492 karácsonyának napján elpusztult. Ellenben megvannak ma is a hajó eredeti tervrajzai, amelyeknek alapján nem volt túl nehéz feladat ezt a mását megépíteni.

Különös érzés fogja el az embert, amikor felsétál a kis hajóra, amelyről tudja, hogy minden legkisebb részletében hű és pontos mása annak, amelyen Columbus Kristóf átjött. Hitelenkedve néz végig a modern látogató a szokatlan környezetben: lehetséges, hogy annyi idővel ezelőtt ez a kis alkotmány negyven embert hozott át? Lehetséges, hogy csakugyan átszelte az ismeretlen óceánt? Ahogy jobban körülnéz, látja, hogy a kis hajó nagyon erősen volt megépítve, de mégis csak fából való alkotmány.

Hatalmas, durván ácsolt keményfagerendák kapaszkodnak egymásba, hogy ellen tudjanak állani a rájuk váró, ismeretlen veszedelmeknek, dühöngő viharoknak, de az egész alkotmány mégis oly kicsi, hogy istenkísértés számba mehetett csak a vállalkozás, amikor ezzel vágtak neki az óceánnak.

A hajó történetét, az ut egyes epizódjait és más érdekes adatokat gramofonon lemez leadása mondja el a látogatóknak.

Columbus 41 éves volt, amikor világtörténeli fontosságúnak bizonyult útjára a nevezetes három kis hajóval Barcelonából elindult és 53 éves volt, amikor meghalt, akkor sem sejtve, hogy útja egy új, óriási világrész felfedezését eredményezte. A három hajón összesen 90 ember volt. Legnagyobb hajó volt a Santa Maria, összesen 110, mondó: egyszáztiz tonnájával, 80 láb hosszúságával. A merész hajósok négy kivételével, mind spanyolok voltak. Az ut 33 napig tartott úgy, hogy naponta

átlagban mintegy száz mérföldet tettek meg, az egész ut hosszúsága 3409 mérföldet tett ki. Kiszállva San Salvador szigeten, azt a spanyol birodalom részévé tették, Castille és Leon tartományok zászlajának földbeszurásával.

Ezen a kis hajón négy nagyobbacska és két kis ágyu is van. A hajó fedélzete teljesen nyitott, az emberek számára fedett helyiség egyáltalában nincsen, illetve csak egyetlen egy van: magának Columbusnak kis kabinja, a hajó felfelé kunkorodó orrának legvégén. Kis háromszögletű helyiség, amelynek a padlója is felfelé lejtős és nincs benne egyéb, mint egy kis lerögzített asztal, egy láda és egyik oldalfal mellett egy olyan keskeny és rövid ágyféle priccs, hogy ugyancsak apró korbács kellett, hogy legyen az az ember, aki elfért és aludni tudott benne. A kabinnak ajtaja és ablaka van és három életnagyságu gipszfigura van benne: Columbus, az asztalnál ülve, egy irnok és egy hajóinas fiu, egypár egyszerű hajózási műszerrel.

A fedélzetnek csak a két vége van úgy építve, hogy fedél van fölöttük, a többi rész teljesen nyílt. A fedett hely alatt ott van a tüzhely, egy csomó nagy kondér, az élelem főzésére, kisebb-nagyobb konyha eszközök, hordók, felaggatott sonkák, kolbász szálak, hagymafüzérek, zöldségfélék, kalit-

kák, nyilvánvalóan szárnyasok részére, vödörök, kötélcsomók, hálók érdekes összevisszaságban. Ott van a fő kormányrud is. A kondér körül és odébb 8 torzonborz férfialak ül vagy áll, gondosan a korabeli ruhákba öltöztetve.

Lejjebb, a hajófenéken van a tulajdonképpeni szállitmány, a hajóteher, bálák, hordók, ládák tömege. Különösen érdekes egy 15. századbeli kinzófülke, afféle koporsóféle nagyságu faalkotmány, felállítva, de olyan kicsi, hogy abban egy rendes emberalak aligha férhetett el. Hogy a kinzás hogyan történt benne, azt nem mondják meg.

Ugyancsak a hajófenékben van 12 ugynevezett "dioráma", ami nem egyéb, mint igen szép, színes, művészies kivitelű alakokkal és tájakkal benépesített kis szekrény, amely villannyal megvilágítva, három dimenziós hatást kelt, pl. az elindulás jelenete Barcelonában, vagy a visszatérők fogadtatása a spanyol királyi udvarban, stb. Sokáig gyönyörködve lehet elnézegetni ezeket a szép és szinte a valóságot megjelenítő; majdnem élő képeket. Ott vannak azonkívül az összes spanyol tartományok színes emerei, egy csomó eredeti faláda a 15. századból, kosarak, kötelek, vitorlák, hordók, kancsók tömege. A tölgy és fenyőfából épített hajó rendkívül erős szerkezete még a laikus előtt is feltűnő. Ennek köszönhette, hogy a Santa Maria szerencsésen átszelte az óceánt, bár azután rövidesen, nekifutva egy korallzátonynak, elsüllyedt, de úgy, hogy az embereket és hajóterhet sikerült megmenteni.

Columbus összesen 750 dollár értékű pénzt kapott a felfedezésért és a remélt "haszon" ígértbeli tíz százalékát. De mindezekon felül magas titulust is kapott: Verague hercege lett a címe, amit utódai a mai napig is viselnek. A felfedezőnek 17 egyeneságu leszármazottja él ma.

A hallatlanul érdekes kis hajó már pár hónapja ott áll mai helyén, nem tudom, meddig lesz még itt. Ha valaki Washingtonba megy, hacsak lehet, nézze meg. Valami olyat fog látni, amiből csak egyetlen egy van az egész világon.